

KELAJAK YOSHLARINI TARBIYALASH - DAVR MUAMMOSI

Alisher Xudoyberdiyev

*Sariosiyo Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi YoBIB
direktor orinbosari*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Yangi O'zbekiston yoshlarini tarbiyalash borasidagi targ'ibot-tashviqot ishlari, shuningdek, bu boradagi olib borilayotgan amaliy islohotlar haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *tarbiya, O'zbekistonda yoshlar masalasi, BMT, "Yoshlar 2030", "Yo'l xaritasi".*

Shiddat bilan rivojlanayotgan bugungi davr insonga moddiy extiyojlarini qondirish kabi birlamchi vositalar safiga ilm hamda tarbiyani xam qo'shdi. Shu tufayli inson taraqqiyot sari dadil qadam qo'ymoqda. Koinotni zabt etishi ham aynan ilmning mahsuli ekanini bugun hech kim inkor eta olmaydi. Mustaqil mamlakatimizda insoniyatni bag'rikenglik, poklik va mexr-oqibatga chorlovchi muqaddas dinimizni asrab-avaylashga, yosh avlodni xalqimizning milliy va diniy qadriyatlariga hurmat-ehtirom ruxida tarbiyalashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Imom Buxoriy aytganidek: "Dunyoda ilmdan boshqa najot yo'q va bo'lmagay". Xar qanday orzu va maqsad ham ilm hamda tarbiya bilan amalga oshadi.

Har qanday davlatning tarixiy taraqqiyot yo'lidan ma'lumki, yurtning jadal rivojlanishi, muayyan yutuqlarga erishishi, xalqning farovon bo'lishi o'sha davlatda yoshlar ta'lim-tarbiyasi va kelajagiga beriladigan e'tibor darajasiga chambarchas bog'liq. Shu ma'noda, O'zbekistonda yoshlar masalasi davlat siyosatining eng ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Bugun dunyoda yosh avlod misli ko'rilmagan darajada ko'pchilikni — 2 milliarddan ziyodni tashkil qilmoqda. Bu insoniyat tarixida yoshlar sonining eng yuqori ko'rsatkichidir. Jahondagi yoshlarning qariyb 90 foizi rivojlanayotgan mamlakatlarda istiqomat qiladi va ular aholining salmoqli qismini tashkil etadi.

Yoshlar — innovatsiyalar, g'oya va yechimlarning bitmas-tuganmas manbai. Bugungi kunda yoshlar faolligi har qachongidan ham muhim, zero, ular jamiyat taraqqiyotini harakatlantiruvchi asosiy kuchdir. Shu bois, aynan yosh avlod zimmasiga yorqin kelajak barpo etish vazifasi ishonib topshirilgan.

Xalqaro hamjamiyat har qanday mamlakat taraqqiyotida sog'lom va barkamol, tashabbuskor, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan yoshlar o'ta muhim o'rin tutishini alohida e'tirof etadi. Xususan, BMT Bosh kotibi

Antoniú Guterrish “tinchlik, faol iqtisodiy rivojlanish, ijtimoiy adolat, bag'rikenglikni ta'minlash — bularning barchasi va yana ko'p narsalar yoshlar imkoniyatlaridan foydalanish bilan bog'liq” ekanini ta'kidlaydi.

So'nggi yillarda birgina yoshlar masalalariga doir BMT doirasida 10 dan ortiq xalqaro hujjat qabul qilindi. BMT Bosh Assambleyasining Jahon yoshlariga tegishli Harakat dasturida (1995 yil) yoshlar hayotini yaxshilash borasida milliy harakatlar va xalqaro qo'llab-quvvatlashga oid siyosat asoslari hamda amaliy tavsiyalar belgilandi. Harakat dasturi yoshlar bilan bog'liq o'n beshta ustuvor yo'nalishni qamrab olgan bo'lib, ularning har biri amaliy harakatlar bo'yicha aniq takliflarni o'z ichiga olgan. BMT Xavfsizlik kengashining yoshlar, tinchlik va xavfsizlik bo'yicha qabul qilingan qarorida (2015 yil) mojaro va ziddiyatlarning oldini olish va hal etish, shuningdek, tinchlikni ta'minlashda yoshlarning o'rni alohida e'tirof etilgan.²

Yoshlar siyosati va dasturlari haqidagi “Lissabon+21” deklaratsiyasida (2019 yil) yoshlar huquqlarini himoya qilish, qo'llab-quvvatlash va amalga oshirish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Deklaratsiyada yoshlar qatlamiga kiruvchi xotin-qizlarga, qishloq yoshlari, nogironlar, migrantlar, zaif, himoyasiz yoki boshqa har qanday asosda kamsitishga duch kelgan guruhlarga tegishli marginal avlodga alohida e'tibor bergan holda, ularning o'ziga xos ehtiyojlarini ta'minlash muhimligi ta'kidlanadi.

BMTning 2030 yilgacha Barqaror rivojlanish kun tartibida yoshlar farovonligini ta'minlash, jamiyat hayotidagi ishtiroki va imkoniyatlarini kengaytirish barqaror rivojlanish va dunyoda tinchlikni ta'minlashning o'ta muhim omillari ekani e'lon qilindi. Shu sababli, Barqaror rivojlanishning barcha — 17 maqsadida va ularga erishish yo'lidagi 169 maqsadda yoshlar manfaatlarini ta'minlash masalalariga alohida o'rin berilgan. Shu bilan bir qatorda, yoshlar muammolari bandlikni ta'minlash, o'spirin qizlar holatini yaxshilash, tinchlik yo'lida ta'lim va sport kabi to'rt yo'nalishda belgilangan. Bundan tashqari, yoshlar barqaror rivojlanish maqsadlarini amalga oshirish jarayonlarida ma'lumotlarni yig'ish, ulardan foydalanish, mahalliy hamda milliy tashabbuslarni ilgari surish, monitoring qilish va hisobdor bo'lish, shuningdek, evolyutsion taraqqiyot to'g'risida ma'lumot tayyorlash orqali bevosita ishtirok etadi.

Jahon yoshlarining talab-ehtiyojlarini qondirish, salohiyatini mustahkamlash va huquqlarini to'laqonli ta'minlash uchun BMTning “Yoshlar 2030” yoshlar strategiyasi qabul qilingan. Hujjatda “yoshlar sarmoya kiritilishi

² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 5 iyuldagi PF-5106 – son farmoni “Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston yoshlari ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida” Toshkent shahri; 2017 yil 5 iyul.

lozim bo'lgan o'ta qimmatli va nihoyatda muhim manba hisoblanadi, zero, kiritilgan sarmoyalar ko'p marotaba o'zini oqlay oladi", deb ta'kidlangan.

O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini 2025 yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasi, uni amalga oshirish bo'yicha "Yo'l xaritasi" qabul qilindi. Kontseptsiyada hal etishga qaratilgan asosiy vazifalar qatoridan jismonan sog'lom, ma'nan rivojlangan yigit-qizlarni tarbiyalash, ularning ilmiy va ijodiy salohiyatlarini ro'yobga chiqarishga ko'maklashish, huquq va erkinliklari, manfaatlarini himoya qilish, yoshlarni mamlakatda amalga oshirilayotgan demokratik, ijtimoiy, huquqiy, iqtisodiy islohotlarga faol jalb etish masalalari o'rin olgan. Yoshlar bilan ishlash samaradorligini baholashning yagona mezonlari, yoshlar siyosatini baholashning milliy ko'rsatkichi ishlab chiqilmoqda. Shu bilan birga, eng muhim vazifani hal qilishga alohida e'tibor qaratilmoqda: bu — yoshlar bandligini ta'minlash, munosib daromad olishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoev "tadbirkorlik, ayniqsa, kichik va o'rta biznes, ushbu yo'nalishdagi eng katta imkoniyat va manbaimiz", deb hisoblaydi. Shu bois, mamlakatda "Yoshlar daftari"ni joriy etish amaliyoti boshlandi. Bugungi kunda mazkur daftarga 648 ming ishsiz yosh kiritilgan. Ulardan 283 ming nafari faqat 2021 yilning birinchi choragida ish bilan ta'minlandi.

Yaqinda davlatimiz rahbari yoshlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash va yoshlarni ish bilan ta'minlashning yangi mexanizmlarini joriy etish bo'yicha chora-tadbirlarni sezilarli darajada kengaytiradigan bir qator yangi tashabbuslarni ilgari surdi. Yoshlar siyosati sohasida olib borilayotgan ishlarni tahlil qilar ekanmiz, yangi O'zbekistonda davlat idoralari, jamoat birlashmalari va yoshlar o'rtasidagi munosabatlar sifatini yaxshilash uchun juda ko'p ezgu harakatlar amalga oshirilayotganini ta'kidlashni adolatdan, deb bilamiz. Yoshlar mamlakatning barcha muhim tarmoqlariga jalb qilingan, vazirlik va idoralarda lavozimlarni egallab turibdi. Yoshlar bilan ishlash bo'yicha alohida tashkilotlar ham shakllanmoqda. Yoshlarni o'qitish va har tomonlama barkamol qilib voyaga yetkazish uchun sharoitlar yaratilmoqda. Ushbu sa'y-harakatlarning barchasi o'z samarasini berishiga ishonchimiz komil. Zero, O'zbekiston — yoshlar mamlakati! Vatanimizning yanada gullab-yashnashi uchun aynan yoshlarimiz javobgardir.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonni modernizatsiya qilish mozaikasida yoshlar ma'naviyatini tarbiyalash barkamol va barkamol jamiyat qurishning tamal toshi sifatida namoyon bo'ladi. An'analar va innovatsiyalarga asoslangan zamonaviy yondashuvlarni o'zlashtirgan holda, O'zbekiston o'z yoshlariga o'z-o'zini kashf qilish, ma'naviy yuksalish va jamoaviy maqsad sari o'zgaruvchan sayohatga chiqish imkoniyatini berishi mumkin. Bu bilan xalq ma'naviyat

mash'alasi taraqqiyot va farovonlik yo'lini yoritadigan kelajakka yo'l ochadi. Yurtimizni modernizatsiya qilishda yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish yo'lidagi sayohat ko'p qirrali ish bo'lib, ta'lim, madaniyatni asrab-avaylash, texnologiya integratsiyasi va dinlararo muloqotni o'z ichiga olgan yaxlit yondashuvni talab qiladi. O'zbekiston an'analarni e'zozlab, innovatsiyalarni qabul qilish orqali o'z yoshlarini zamonaviy dunyoning murakkabliklari orasidan o'tish uchun zarur bo'lgan ma'naviy poydevor bilan mustahkamlashga intiladi. Xalq olg'a intilayotgani sari ma'naviy qadriyatlarni asrab-avaylash va yetkazish uning yorug' kelajak sari yetaklovchi sobit ustun bo'lib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoevning Oliy Majlisga va O'zbekiston xalqiga murojaatnomasi. Toshkent. 2020 yil 29 yanvar.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 5 iyuldagi PF-5106 – son farmoni “Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston yoshlari ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida” Toshkent shahri, 2017 yil 5 iyul.
3. “O'zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosati asoslari” to'g'risidagi qonun. 1991 yil.
4. Karimov. I.A. Jamiyatimiz mafkurasi xalqni – xalq, millatni – millat qilishga xizmat etsin. T.: “O'zbekiston”, 1998, 17 – bet.
5. Sherzodbek, Sharobiddinov. "Ma'naviyat tushunchasiga vorislik nuqtai nazaridan yangicha yondashishning ahamiyati." International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research (2023): 543-545.
6. Soatova, N. "An'anaviylik va vorislik." Toshkent: "Mumtoz so 'z" nashriyoti (2019).
7. Azimmurod o'g'li, Sherboboev Muxriddin. "Inson taraqqiyotini vorisliqlik asosida tushinishga tarixiy munosabat." Proceedings of International Educators Conference. Vol. 2. No.11. 2023.
8. Maxmudov, L. Yu. "Milliy mafkuraning ma'naviy asoslarini shakllantirilishida tarixiylik va vorisliqlik tamoyili." Golden brain 1.17 (2023): 381-386.
9. Maxkamov, Kodirjon. "Ijtimoiy taraqqiyot va ijtimoiy xotira." Тараққиёт тадқиқотлари: илмий-амалий анжуманлар материаллари тўплами 2.16 (2024): 22-25.